

Recitalul muzicienilor brașoveni a oferit în debutul acestuia cel de al 3-lea Cvartet al compozitorului Vladimir Beleaev, muzician format în instituțiile muzicale de la Chișinău; ...o lucrare de temeinică elaborare cvartetistică; ...scriitură densă condiționată de o densitate a expresiei ce face trimitere la un anume tip de expresionism pe care îl dezvoltă școala componistică rusă de la Șostakovici și până – iată – în vremea din urmă.

Trebuie apreciat, pentru cei patru membri ai cvartetului *Gaudeamus*, pentru violonistele Lucia Neagoe și Raluca Irimia, pentru violista Leona Varvarichi și violoncelistul Ștefan Neagoe, pentru domniile lor, cele trei decenii de continuă ființare în domeniul muzicii de cameră, a cvartetului de coarde, se constituie într-o experiență cu totul remarcabilă în domeniul genului, unul dintre cele mai pretențioase, mai extinse din întreaga istorie a muzicii din ultimele două secole și jumătate. Au pornit împreună din perioada studiilor universitare, la Iași. Au beneficiat de îndrumările membrilor Cvartetului *Voces*, fiind orientați pe direcția unui profesionalism ce pune în lumină atât spiritul cât și litera partiturii. Concertele susținute în țară, turneele europene numeroase, stagiile de pregătire susținute în compania unor somități ale cântului cameral, cum sunt, spre exemplu, membrii celebrului Cvartet *Alban Berg*, au constituit împreună trepte importante pe drumul pretențios al profesionalismului de înaltă clasă. Au fost adoptați cu entuziasm, de Filarmonica brașoveană, loc în care îmbogățesc prioritar zestrea culturală-artistică a instituției, a locului. Aș spune că, acum, în acest caz, prospețimea tinereții se dovedește a fi întremată de maturitatea unei abordări cvartetistice cu totul remarcabile.

Dumitru AVAKIAN

Seducția sonurilor electroacustice

Concertul de muzică electronică din cadrul Festivalului Internațional *Meridian* din acest an (ajuns, în mod meritoriu, la cea de-a XII-a ediție a sa), găzduit de Studioul de Operă și Multimedia al U.N.M.B., desfășurat la o oră destul de târzie (pentru mijlocul lunii noiembrie), a propus publicului (prezent, din păcate, în număr restrâns, dar presărat cu câteva personalități ale muzicii noastre) un program cu adevărat atractiv prin diversitatea estetică și stilistică.

Debutul a fost un spectacol în sine, un moment artistic sincretic memorabil: „<<Evadare>> pentru doi dansatori și mediu electroacustic” – autoarele fiind compozitoarea Maia Ciobanu și coregraful Liliانا Iorgulescu, aceasta din urmă însușindu-și, ca de multe alte dăți, și partitura de interpret pasionat și dedicat dansului contemporan românesc, evoluând în tandem cu *Andreea Duță*. Mediul electroacustic a avut la bază un inspirat colaj de fragmente decupate din lucrările „*Pian excesiv II*” și *Concert pentru clarinet și orchestră de coarde*, material ofertant pentru coregrafie, realizat cu sensibilitate și măiestrie de Maia Ciobanu. Cu un prolog pianistic metalizat, percutant, alert prin scriitura tip *toccata* adoptată, prin amplitudinea deschiderii registrelor și atingerea unor noi dimensiuni sonore, autoarea a creat spațiul ideal și starea propice intrării în scenă a clarinetului solist și, pe un alt palier, al soliștilor dansatori. Partitura clarinetului este una complexă, spectaculoasă, fascinantă, desfășurată pe un

fundal ritmic pregnant, ostinat, preluat de sunetul cald al orchestrei de coarde, profil ritmic ce constituie liantul perpetuu al mișcării scenice – asemenea un inedit *punctus contra punctum* al sunetului cu gestul/dansul. Ce a rezultat? O coregrafie excelentă, exploatând universul complex al relațiilor între individualități care încearcă să-și găsească un spațiu comun; un moment artistic absolut remarcabil, în care muzica și dansul s-au armonizat, completat, echilibrat, potențat în mod atât de firesc, expresiv, convingător, într-o subtilă stare de grație. Finalul a rămas deschis prin cel puțin o întrebare : e vital să evadăm din cifra simbolică 2, când acel 2 nu înseamnă, în esență, Unu?

Digital Birds, al doilea moment din program, reprezintă una din lucrările unanim apreciate ale autorului ei – Călin Ioachimescu (un împătimit al genului), dar și ale creației autohtone din același registru. Piesa a fost prezentată în mai multe festivaluri naționale și internaționale și selectată spre a fi difuzată în cadrul inaugurării instalației de muzică electronică „*Dark Room*”

Imagine din spectacolul <<Evadare>>

Auditions/Innersound International” New Arts Festival/Black Box, 28-31 august 2013. Atunci, ca și acum, a impresionat înmănunchierea simfonică a cânturilor păsărilor, în care au fost îmbinate magistral diferitele tipuri de cânturi (cântul-chemare, cântul-semnal, cântul-ritual, cântul reprezentând principiul melodic însuși), toate acestea fiind redimensionate prin diversitatea fascinantă a timbrurilor și intensităților oferită de mediul electroacustic, și plasarea lor într-un spațiu infinit (perceput ca vibrație fundamentală, cosmică).

NPFAI.3 aparținând compozitorului grec *Dimitri Voudouris*, este o lucrare în care autorul surprinde publicul prin aducerea în prim plan a efectelor timbrale digitalizate aparținând unui exotic instrument de percuție – marimba africană. Pornind de la aceste efecte insolite, el concepe un univers electroacustic mozaicat, cu elemente specifice culturii muzicale în care acesta se înscrie ca instrument tradițional. Fresca sonoră pare să calchieze spații cultural-artistice virgine, tulburător de frumoase prin puritatea lor nealterată și, prin aceasta, prin unicitatea lor. Voudouris, stabilit în Africa de Sud, realmente subjugat de impresionanta paletă timbrală a acestui instrument, îi dedică lucrarea, îmbogățindu-i și nuanțându-i în manieră personală, originală, spectrul timbral, făcându-ne părtași la această irezistibilă experiență muzicală electronică.

„*Lunenburg soundscape*” de Cătălin Crețu (lucrarea e cunoscută și în varianta audio-video), e un peisaj sonor

plastic conceput, evocând, pe de o parte sunete din natură, captând și redând, pe de altă parte, cu sensibilitate, vibrațiile imperceptibile care ne înconjoară și care generează, în timp, crescendo-uri sonore impresionante, „verticalizate în sunete metamorfozate de orgă”. Sacralizarea Naturii, ancorată în concepția panteistă, reliefează dimensiunea sublimă a lumii, surprinsă cu profunzime și forță creatoare de tânărul compozitor. Finalul la Unison consfințește armonia dintre sublimul lumii noastre interioare, educat, instruit și cultivat în școală, cultivat însă și prin credință, cu cel al lumii exterioare, reprezentate de natură – creație primordială.

Ultimul triptic – *Quilt, Big Gizmo și Trans*, e semnat de Sever Tipei (compozitor român stabilit demult în SUA). Pornind de la estetica cotidianului, Sever Tipei, în cea mai bună tradiție pragmatică americană, conturează o serie de instantanee electroacustice, situate la granița dintre sunet și zgomot, izvorâte din existența trepidantă a metropolei americane – din toate mediile, prezentate într-o succesiune caleidoscopică semnificativă.

Concertul de muzică electronică s-a ridicat, prin valoarea fiecărei lucrări în parte și a programului, în ansamblul său, la nivelul unui eveniment muzical internațional de prestigiu, fiind o excelentă pledoarie *pro domo*!

Orientarea compozitorilor noștri contemporani către acest gen de muzică (adăugăm aici și creațiile multimedia), performanțele românești pe acest culoar – recunoscute, apreciate, premiate în spațiul autohton dar și în cel european, demonstrează certa lor valoare artistică, viabilitatea genului/genurilor, recunoscute și împărtășite de publicul educat, înscris cu adevărat în fenomenul de *culturiozitate*.

Carmen POPA

„Menajeria de sunete” – SonoMania feat. Irinel Anghel

Ediția din acest an a Festivalului „MERIDIAN” a inclus și un spectacol de muzică contemporană, sub genericul „Menajeria de sunete”, propus de Ansamblul SonoMania și de Irinel Anghel. Ideea de la care au pornit este explicată chiar în programul festivalului:

„Menajeria de sunete” își propune o incursiune în labirintul de ființe imaginare scornite de mintea compozitorilor sec. XX și XXI, traseul șerpuind prin patru zone: „larve”, „insecte”, „păsări” și „bestii”.

Am asistat în sala „George Enescu” a Universității Naționale de Muzică din București la o succesiune de tablouri/scene muzicale semnate de: Irinel Anghel: *Flomizile Realității Imperceptibile din Muzeul Somnului* – o aproape muzică pentru ansamblu, Benjamin Britten (Marea Britanie): *Two Insect Pieces* pentru oboi și pian (*Grasshopper, The Wasp*), Mihai Măniceanu: *Tricephalous* pentru oboi, clarinet și clavecin, Kaija Saariaho (Finlanda): *Laconisme de l’Aile* pentru flaut, Sebastian Androne: *Greierele* pentru oboi, vioară, violă și violoncel, Alexandru Sima: *Glowworms* pentru violă și clarinet (p.a.a.), Gabriel Mălăncioiu: *Für Enescu*, partea a II-a pentru oboi, clarinet, vioară, violă și

violoncel, Megumi Okuda: *Kodama* pentru flaut, clarinet, vioară, violă și violoncel (p.a.a.), Postludiu: *Cor de rozătoare*.

De la început, trebuie să accepți convenția și să privești un astfel de spectacol-concert cu maximă deschidere pentru ceea ce înseamnă o viziune estetică neconvențională, eliberată de orice constrângeri stilistice sau de idei preconcepute. Totul se subsumează insolitului expresiv, experimentării unor noi modalități de intrare în sunet, spiritului speculativ și meandrelor unei gândiri arondate unui tip de construcție muzicală aparte, și mă gândesc aici, în primul rând, la Irinel Anghel, compozitoare și interpretă preocupată de mulți ani de astfel de experiențe artistice de sinteză între muzică, cuvânt, gest și imagine.

Ansamblul SonoMania, condus de compozitoarea Diana Rotaru, a susținut de asemenea, în ultimii ani,

concerte de acest tip în care ideea de vizualizare a structurilor sonore este inclusă într-un proiect sonor complex, ca expresie și sens.

Am fost întotdeauna un adept al unor astfel de sinteze între plasticitatea gestului coregrafic, teatralitate, simbolistica unor poeme sau secvențe filmate și sunurile contemporane. Muzica poate trece astfel „dincolo de rampă”, într-o întâlnire cu publicul filtrată de convențional, deschisă însă spre un univers al simbolurilor și al expresiei artistice nedisimulate.

Concertul în sine s-a transformat în unele momente – prin aparițiile costumate ale interpreților, prin regia de lumini, prin mișcarea scenică și inserțiile vocale – într-un *performance* cu o simbolistică aparte.

Muzica lui Irinel Anghel reflectă ideile sale estetice, sensibilitatea și complexitatea abordărilor sale sonore. Asemenea intelectualului lui Camil Petrescu, Irinel Anghel „vede idei” și așa adăuga „simte idei”, cu o senzorialitate frustă, inconfundabilă, transformată într-o muzică interioară care trebuie mereu (re)descoperită.

În privința celorlalte muzici din program, am apreciat selecția lucrărilor și modul în care fiecare piesă – ca parte a unui întreg sonor, unitar în felul său, din punct de vedere expresiv – ne-a revelat totuși idei estetice și abordări diferite de limbaj, ca în cazul contururilor melodice și structurilor armonice contrastante ale oboiului și pianului din cele două piese de Benjamin Britten, *Grasshopper, The Wasp*, sau al savantelor trasee melodice ale flautului imaginate de Kaija Saariaho în *Laconisme de l’Aile*.

Aceeași dihotomie am întâlnit-o și în piesa pentru oboi, clarinet și clavecin, *Tricephalous* – excelent construită